

Yusuf Emre **Koç**
yekoc@setav.org

Çin Usulü Savaş Diplomasisi Satranca Karşı “Go”

ÇİN’İN EKONOMİK OLARAK YÜKSEK BÜYÜME ORANLARIYLA ABD’YE YAKLAŞMIŞ OLMASI VE ÖNÜMÜZDEKİ SÜREÇTE GEÇECEĞİ PROJEKSİYONLARI HESABA KATILIRSA, ÇİN’İN ASKERİ ALANDAN TEKNOLOJİYE, YUMUŞAK GÜÇ MÜCADELESİNDEN İDEOLOJİK REKABETE KADAR BİRÇOK ALANDA ABD İLE YARIŞINI KORONAVİRÜS SONRASI DÖNEMDE HIZLANDIRACAĞI ÖNGÖRÜLEBİLİR.

2020’nin ilk aylarında Çin’in koronavirüs (Covid-19) mücadelesi, alınan önlemler, ihmaller ve salgının uluslararası sisteme yansımaları oldukça çok tartışıldı. Yaklaşık üç ay süren ağır karantina uygulamaları ve tedbirlerle birlikte Çin, mart ortasından itibaren virüse karşı bir şekilde zaferini ilan etti.

Koronavirüsün sağlık ve mücadele boyutu ile birlikte küresel sisteme ve ekonomiye etkileri de bugünlerde gündemde çokça yer alıyor. Virüsün küresel ekonomiye maliyeti 1929 Buhranı’yla karşılaştırılırken uluslararası sistem üzerinde de oyun değiştirici bir etkide bulunacağı da konuşuluyor. Koronavirüs, bir yönüyle Çin ve ABD liderliğindeki Batı dünyası arasında süregelen adı konmamış “soğuk savaş”ın yeni bir cephesi haline gelmiş durumda. Bu sürecin tüm aktörler açısından fırsatlar ve tehditlerin çarpışacağı yeni bir düzlem oluşturması bekleniyor.

Tüm bu tartışmalarda Çin, uluslararası sisteme bakışı, küresel ekonomi-politik girişimleriyle birlikte dikkatle takip edilmesi ve anlaşılması gereken bir aktör konumundadır. Koronavirüs

sonrası uluslararası sistemdeki değişim beklentisi ile birlikte Çin siyasetinin de ciddi meydan okumalarla karşı karşıya geleceğini tespit etmek gerekir. Bu süreçte Çin, uluslararası sistemdeki girişimlerine Batı dünyası hilafına hız verirken iç siyasette özellikle virüsün olumsuz etkisi nedeniyle ortaya çıkabilecek sosyal huzursuzluklarla da mücadele etmek zorunda kalabilir.

Yeni Bir Faz

Çin 1980’lerden itibaren başlayan dışa açılım süreciyle birlikte her geçen gün uluslararası sistemle ve küresel ekonomiyle daha fazla entegre olma stratejisi izlemiştir. 2001’de Dünya Ticaret Örgütü üyeliği ile başlayan Batı dünyası ile karşılıklı ekonomi-politik bağımlılık ilişkisi, özellikle 2008 Küresel Krizi sonrası dönemde daha da tahkim olarak belirli bir zemine yerleşmiştir.

Çin’in dış politika algısı ve uluslararası sisteme bakışı uzunca bir süre pasifist bir çizgide ilerlemiştir. Meseleler karşısında “düşük profilde kalma”, “zamanını kolla- ma”, “barışçıl yükseliş”, “insanlığın ortak kaderi” gibi kavramlar Çin dış politikasının temel kodlarını oluşturmaktaydı. Bugün de ben-

zer ifadelerle karşılaşmak mümkün, ancak Şi Jinping dönemiyle birlikte bir farklılaşma sürecinin de gerçekleştiği ifade edilmelidir. Şi yönetiminde Çin, sadece söylem düzeyinde kalmayan ve Batı merkezli sisteme meydan okuyan adımlarıyla uluslararası sistem nezdinde bir “revizyonist güç” olarak tanımlanmaktadır.

Tabii ki bu revizyonist güç algısını besleyen unsurlardan da bahsetmek gerekir. Çin’in uluslararası sisteme eleştirel tutumuyla birlikte, aslında uluslararası sistem ve kurumlardan azami derecede faydalandığı da söylenmelidir. Burada öne çıkan soru; uluslararası sistem ve Çin’in karşılıklı olarak birbirlerini değiştirme hızı ve etkilerinin ne yönde ilerleyeceğidir.

Uluslararası Sisteme Bakış

Çin’in mevcut uluslararası sisteme bakışını temel olarak üç düzlemde değerlendirmek mümkündür. İlki uluslararası sisteme alternatif kurumlar oluşturmak; ikincisi mevcut kurumlara çalışmak ve avantajlarından istifade etmek; üçüncüsü Kuşak ve Yol Girişimi (KYG) gibi hibrit yapılarla bir yandan yeni kurumlar inşa ederken diğer yandan alternatif arayışlarını güçlendirmektir.

Çin kendisini uluslararası sistemden ayırarak yerine, küreselleşmeyi ve kurumlarını Batı dünyasıyla karşılıklı-bağımlılığı artırarak kendisinin sistem açısından vazgeçilmezliğini tahkim etmenin bir aracı olarak kullanıyor. Bununla birlikte, çok geniş alanlarda yürütmüş olduğu diplomasi ve girişimlerle birlikte hem ABD ve Batı dünyasından kaynaklı boşluğu doldurma amacı güdüyor hem de kendi barış ve kalkınma temalı gündemini yürütüyor.

Çin'in uluslararası sisteme alternatif kurumlar inşa etme sürecinin en önemli aracı Kuşak ve Yol Girişimi'dir. Çin Devlet Başkanı Şi, şahsi olarak da bu girişime büyük önem vermekte, Çin'in küresel iddialarını gerçekleştirme potansiyeli olan jeo-ekonomik bir araç olarak değerlendirmektedir. Asya Altyapı Yatırım Bankası, BRICS çatısı altında kurulan Yeni Kalkınma Bankası, Şangay İşbirliği Örgütü ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Rusya ile benzeşen tutumlar sergilenmesi de Çin'in mevcut sisteme alternatif arayışları arasında sıralanabilir.

Çin'in mevcut kurumlarla çalışması ve avantajlarından istifade etmesi süreci de uzunca bir süredir Batı dünyasında tartışılmaktadır. Özellikle koronavirüsle mücadele sürecinde eksiklikleri ve ihmalleri nedeniyle çokça eleştirilen Dünya Sağlık Örgütü ve örgüt üzerindeki Çin etkisi bu sürecin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Çin'in Birleşmiş Milletler (BM) ve onun alt ajanslarında gündem günde etkisinin arttığı biliniyor. Hali hazırda faaliyet gösteren 15 alt ajansın 4'ünün direktörü Çin vatandaşı. Çin mevcut durumda, yüzde 12'yle ABD'nin ardından BM bütçesine en fazla katkı veren ikinci ülke konumunda. Çin'in bütçe katkısında ve alt ajanslarda etkisinin artması, BM'nin etkinliğinin zarar görmesi ve Çin'in hegemonik arayışlarının bir aracı haline dönüşmesi tehdidini de barındırıyor. 2021 sonuna kadar 15 BM alt ajansının 6'sının seçim sürecinin devam edecek olması da tekrar not edilmeli.

Şi'nin "Çin Rüyası"

Çin Devlet Başkanı Şi'nin yönetim usulü aslında bir anlamda Çin'in geleneksel iç siyaset ve dış politika anlayışından bir farklılaşma olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk devlet başkanı Mao'nun 1956'da bir parti kongresinde yaptığı konuşmada Çin'in ABD'yi geçme hedefi ilk olarak yer almış olsa da, Mao sonrası liderler özellikle ABD ile ilişkilerde düşük profilde kalmayı uzun vadeli mücadelede bir strateji olarak benimsemişlerdir. Bu arada yine Çin'in sembol liderlerinden Deng Şiaoping'in "gücünü sakla ve zamanını kolla" ifadesini bu uzun vadeli stratejinin önemli bir göstergesi olarak hatırlatmak isabetli olacaktır.

Şi dönemi bu mücadelede yeni bir faza geçişi temsil ediyor. Bu

nedenle Şi'nin Çin siyaseti ve ekonomi politikası ile ilgili önceliklerini incelemek gerekir. Şi'nin iç siyaset ve dış politika algısında Çin Komünist Partisi (ÇKP) merkezi bir konumda bulunuyor. ÇKP, Çin usulü sosyalizmin ve bir nevi otoriter kapitalizmin yürütücüsü olarak bir meşruiyet ve Çin'in uluslararası girişimlerinin aracı olarak görülüyor. Bununla birlikte, ÇKP'nin geleceği hem sistemin sürdürülmesi hem de sosyal huzur ve refahın devamlılığı için olmazsa olmaz bir unsur olarak değerlendiriliyor.

Burada 2017'deki anayasa değişikliğini de vurgulamak gerekir. 2017'deki değişiklikte birlikte anayasaya eklenen "Şi'nin Çin'e Özgü Sosyalizm Düşüncesi" ifadesi önceki dönemlerden net bir kopuşun göstergesi olarak düşünülebilir. Yine bu değişiklikte birlikte Çin devlet başkanlarının iki dönem görev süresi kısıtlaması da kaldırılarak Şi'nin ömür boyu görevde kalmasının önünün açılmış olması da not edilmeli. Bir anlamda Şi bu girişimleriyle 1949 Mao, 1978 Deng Şiaoping dönemlerinin ardından üçüncü sembolik lider olarak konumunu güçlendirmiş oldu. Ekonomik büyümenin devamı da Şi'nin en önemli öncelikleri arasında yer alıyor. Kuşak ve Yol Girişimi'nin geleceği, askeri ve teknolojik kapasitenin geliştirilmesi ve sosyal huzurun devamlılığı yine Çin'in ekonomik performansına bağlı.

Sınır ve deniz güvenliği de Şi'nin önem verdiği konuların başın-

 ABD Başkanı Donald Trump, Çin'de açıklanan vaka ve ölüm sayılarının gerçeği yansıtmadığını iddia ederek Çin'in ölüm oranında ABD'yi geçtiğini söyledi. Ayrıca salgının yayılmasından kasten sorumlu olması durumunda Çin'in bunun sonuçlarıyla yüzleşmesi gerektiğini belirtti. (19 Nisan 2020)

Çin, Devlet Başkanı Şi Ciping dönemiyle birlikte bir farklılaşma sürecine girdi. Şi yönetiminde Çin, sadece söylem düzeyinde kalmayan ve Batı merkezli sisteme meydan okuyan adımlarıyla uluslararası sistem nezdinde bir "revizyonist güç" olarak tanımlanmaktadır.

da geliyor. Özellikle Güney Çin Denizi'ndeki tartışmalar istikrar-sızlık potansiyeli taşıırken, Çin'in kara güvenliği görece olarak daha istikrarlı görünüyor. KYG'nin kara, deniz ve demiryollarıyla işliyor olması, Şi'nin bu en büyük projesinin güvenlik ayağının ne denli önemli olduğunu gösteriyor. Çin'in KYG kapsamında Ortadoğu ve Akdeniz havzasında bulunan liman ve enerji yatırımlarının güvenliği söz konusu olduğunda askeri bir adım atabileceği ihtimali de göz önünde bulundurulmalı. Özellikle önceki dönemlerden kopuşun en önemli göstergelerinden birisi olarak Çin'in Cibuti'de 2017'de ilk deniz aşırı üssünü inşa etmiş olması bu anlamda not edilmeli.

Tabii ki Şi'nin en önemli amacı uluslararası sistemi Çin çıkarları ve değerlerine uygun olarak yeniden şekillendirmek. Batı merkezli mevcut uluslararası sistemi eleştiren Çin, bir yandan uluslararası kurumlarla iletişimini ve faaliyetlerini sürdürürken diğer yandan alternatif kurumlar inşa etme sürecini devam ettirecektir.

En Büyük Sınama

Koronavirüs Şi için başkanlık döneminin en büyük sınaması mahiyetinde değerlendirilebilir. Bu süreç Çin açısından hem iç siyaset hem de dış politika bağlamında fırsatlar ve tehditler barındırıyor. En önemli fırsat, Çin'de nispeten salgının kontrol altına alınmasıyla birlikte Çin sisteminin görece başarısının dünya için bir örnek teşkil edecek olması.

Tehdide gelince, Çin'de salgının ekonomik maliyetleri ile birlikte, görece ekonomik durgunluğun tetikleyeceği bir sosyal huzursuzluk beklentisi var. Şi'nin 2020 için iki önemli hedefi vardı. İlki 2010'dan 2020'ye Çin ekonomisini iki katına çıkarmak ve 2020 içinde ülkesindeki yoksulluğu tamamen bitirmek. 2020'nin ilk çeyreğindeki küçülmeye birlikte hem bu hedeflerin hem de küresel ekonomik girişimlerin finansmanı sekteye uğrayabilir. Dolayısıyla artan işsizlik ve sosyal huzursuzluk nedeniyle Çin'de zarar

görebilecek toplumsal uyumdan söz edilebilir.

Bununla birlikte her ne kadar görece olarak başarıya ulaşsa da salgınla mücadelede insan hakları ihlallerine varan uygulamalar ve ihmaller nedeniyle de sosyal huzursuzluğun tetiklenebileceği tartışılıyor. Tabii burada önemli olan nokta, Çin'in böyle bir durumda nasıl tepki vereceği. Öyle ya da böyle koronavirüs sonrası dönem fırsatları ve tehditleriyle birlikte Şi'nin geleceğine yönelik muhtemel etkileri itibarıyla bir test olarak okunmalı.

Sağlık İpekyolu Hamlesi

Çin'in 2020'nin ilk çeyreğinde koronavirüs nedeniyle yüzde 6,8 ile tarihi bir ekonomik küçülme yaşaması, Kuşak ve Yol Girişimi'ne (KYG) ve Çin'in deniz aşırı ekonomi-politik girişimlerine de olumsuz yansımaktır. Kısa vadede KYG'nin etkinliğinde bir yavaşlama beklenmeli ancak bu olumsuz etkinin geçici olacağı düşünülüyor. Çünkü KYG, Devlet Başkanı Şi'nin hem şahsi olarak hem de Çin'in küresel iddialarının en etkili aracı olarak değerlendiriliyor ve KYG'ye atfedilen bu önem nedeniyle kısa zamanda yatırımlarını ve faaliyetlerini hızlandıracağı ifade ediliyor. Hatta Çin'in bu son süreçte sağlık diplomasisi ile birlikte "Sağlık İpekyolu" söylemiyle KYG'ye yeni bir hat eklediği de söylenebilir. Tabii ki Çin'in özellikle Balkanlara ve Güney Avrupa'ya yönelik sağlık diplomasisi atağının, virüsün yayılması nedeniyle bozulan Çin'in küresel imajını tamir etme arayışının bir parçası olduğu da vurgulanmalı.

Virüsle mücadelenin sağlık boyutu sona erdiğinde, ülkeler virüsün ekonomik maliyetleriyle de yüzleşmek zorunda kalacaktır. Özellikle Güney Asya, Balkan ve Güney Avrupa ülkelerinin finansmanı konusunda yeni bir mücadele alanının ortaya çıkacağı beklenmeli. Tıpkı İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde olduğu gibi Marshall Planı'na benzer bir şekilde koronavirüs sonrası ekonomik kurtarma ve yeniden yapılandırma paketleri tartışma-

ları yürüyor. Bu noktada ABD ve Çin'in yanı sıra AB'de Almanya öne çıkıyor. Çin'in koronavirüs krizi sonrası dönemi küresel ekonomi-politik iddialarını tahkim etme arayışında olacağı tartışmalarıyla birlikte aslında Çin bir süredir KYG ile diğer coğrafyalarda nüfuz alanlarını artırıyor.

Burada eleştirilen nokta Çin'in salgının en başındaki ihmalleri ve hatalı süreç yönetimi nedeniyle virüsün dünyaya yayılması durumunu bir araç olarak kullanması ve bu durumdan avantaj sağlamak istemesidir. Süreci hatırlayacak olursak, hali hazırda devam eden söylemlerle birlikte Çin "virüse karşı zafer" kampanyasıyla diğer ülkelere yardım faaliyetleri gerçekleştiriyor. Aslında bu noktada Çin'in Batı kurumlarının etkisizliği ve dayanışma eksikliğinden kaynaklanan boşluğu değerlendirdiğini de tespit etmek gerekir. Sağlık boyutuyla mücadele sona erdiğinde Çin'in yeniden yapılandırmada istekli olacağı bu süreçte, ABD ve AB'nin kapasitesi ve atacağı adımlar da Çin'in yeni pozisyonunu belirlemede etkili olacaktır.

Batı'nın Çin'e Bakışı

Tabii ki burada Batı dünyasının ve ABD'nin pozisyonu da belirleyici olacak. Çin'in ABD'nin boşalttığı alanları doldurmaya çalıştığı ve bu alanlarda nüfuz kazandığı biliniyor. Önümüzdeki dönemde Çin'e ve Çin'in söylemlerine karşı parçalı bir dünya beklenebilir. Bu aslında koronavirüs öncesi dönemden çok da farklılaşmama olacaktır. Sadece Çin'e bakışında gri alanda bulunan ülkelerin karar alma süreçlerinde hızlanma ve ABD-Çin arasında mücadelenin sürdüğü bölgelerde ve alanlarda ısınma beklenebilir. Bu anlamda üç ana düzlemin oluşacağı öngörülebilir. İlki, ABD öncülüğünde Çin'e karşı sert duruşunu devam ettiren ülkeler; ikincisi, ABD ve Çin ile ilişkilerini dengeli bir şekilde sürdürecektir; üçüncüsü de gri alanda bulunan ve ABD-Çin nüfuz mücadelesine sahne olacak ülkeler. Tabii ki bununla birlikte, ABD'nin küresel liderliğinin

Şi'nin 2020 için iki önemli hedefi vardı. İlki 2010'dan 2020'ye Çin ekonomisini iki katına çıkarmak ve 2020 içinde ülkesindeki yoksulluğu tamamen bitirmek. 2020'nin ilk çeyreğindeki küçülmeye birlikte hem bu hedeflerin hem de küresel ekonomik girişimlerin finansmanı sekteye uğrayabilir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün Kovid-19 kronolojisi: Çelişkiler, soru işaretleri, kaos ve ABD faktörü

Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde 1948'de kurulan Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ), yeni tip koronavirüs (Kovid-19) pandemisi nedeniyle duyulan güven sarsılınca, örgüt tarihinin en zor döneminden geçiyor

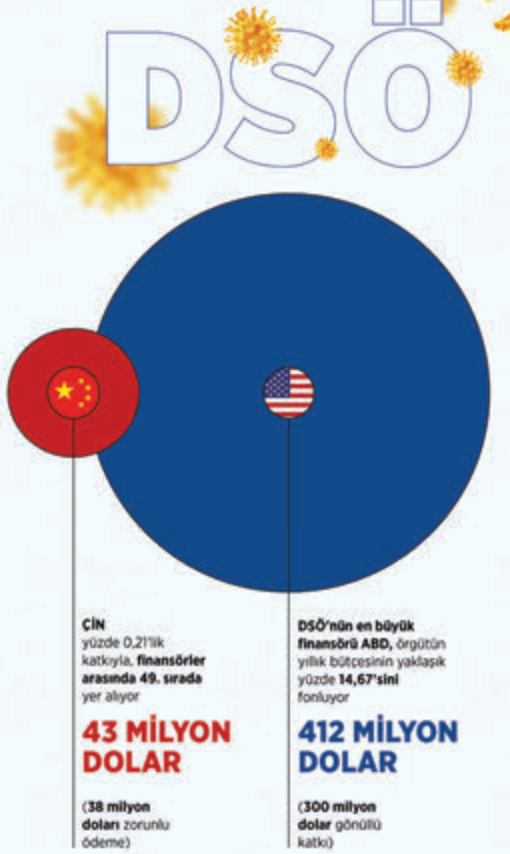
İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana insanlığın tanık olduğu en büyük krize neden olan Kovid-19 pandemisi, DSÖ'yu adeta hedef tahtası haline getirdi

CİN'İN SALGINDAKİ ROLÜNÜ GİZLEMEK, HATTA TEŞVİK ETMEK

CİN'İN PİYONU OLMAK

KÜRESEL ACIL DURUM VE PANDEMI İLAN EDİLMESİNDE GEC DAVRANMAK

ÖLKELERE DEFALARCA 'CİN İLE SINIRLARINI KAPATMAYIN' ÇAĞIRISI YAPARAK SALGININ KÜRESEL BOYUTTA HIZLA YAYILMASINDA BÜYÜK PAY SAHİBİ OLMAKLA' SUCLANIYOR

CİN yüzde 0,21'lik katkıyla, finansörler arasında 49. sırada yer alıyor

DSÖ'nün en büyük finansörü ABD, örgütün yıllık bütçesinin yaklaşık yüzde 14,67'sini fonluyor

14 OCAK

DSÖ, Twitter hesabında, Cini yetkililere dayanarak, yeni tip koronavirüsün insandan insana bulaştığı yönünde herhangi somut bir kanıt olmadığını iddia etti

23 OCAK

DSÖ Genel Direktörü Ghebreyesus, Çin'de hızla yayılmaya başlayan virüse ilgili "uluslararası kamu sağlığı acil durumu" ilan etmek için erken olduğunu ve yeterli "kanıt" bulunmadığını ileri sürdü

30 OCAK

DSÖ, Kovid-19 salgınıyla ilgili, "uluslararası kamu sağlığı acil durumu" ilan etti

Ghebreyesus, karara rağmen Çin ile ticari aktiviteleri ve ölkeye yapılan seyahatleri kısıtlamaya yönelik önlemler için hiçbir gerekçe olmadığını savundu

31 OCAK

DSÖ, küresel acil durum ilan edilmesine rağmen "Çin ile sınırlarını kapatmayın" çağırısı yaptı

3 ŞUBAT

Ghebreyesus, Çin'e karşı ticaret ve seyahat kısıtlamalarına karşı olduklarını tekrarladi

26 ŞUBAT

Ghebreyesus, Kovid-19 için "salgın" kelimesinin kullanılmasına karşı olduklarını vurguladı

28 ŞUBAT

DSÖ, Kovid-19 için küresel risk seviyesini "yüksekten", "çok yüksek" seviyesine çıkardı

11 MART

DSÖ, yeni tip koronavirüsü küresel pandemi ilan etti

12 MART

Ghebreyesus, Kovid-19'un "kontrol edilebilir bir pandemi" olduğunu öne sürdü

27 MART

Genel Direktör Ghebreyesus, Kovid-19 aşısı için minimum 12-18 ay beklemek gerektiğini duyurdu

ABD'nin maddi yardımları durdurması durumunda DSÖ'NÜN BİR NUMARALI FINANSÖRÜ BILL GATES olacak

1 NİSAN

Ghebreyesus, "Dünya daha önce böyle bir pandemiye karşılaşmadı. Meçul ve tehlikeli bir virüs. Hastalığın hızlı arbsından ve küresel olarak yayılmasından derin endişe duyuyorum." dedi

8 NİSAN

Ghebreyesus, Trump'ın, DSÖ'yu Kovid-19 salgınıyla mücadele başarısız olmakla suçlayan açıklamalarına ilişkin, "Bu virüsü politize etmeyin. Daha fazla ceset torbası görmek istiyorsanız siyasete alet etmeye devam edebilirsiniz." cevabını verdi

15 NİSAN

ABD'nin, DSÖ için uzun süreli ve cömert bir dost olduğunu belirten Ghebreyesus, Trump'ın, ölkesinin DSÖ'ye sağladığı fonu durdurma kararını esefle karşıladıklarını bildirdi

Kaynak: AA

sorgulandığı bu ortamda, bir süre küresel liderin olmadığı ve farklı alanlarda farklı iş birliği mekanizmalarının kurulduğu çok kutuplu bir uluslararası sistemin oluşacağı öngörülebilir.

Çin'in Go Tahtası

Koronavirüsü Çin'in "Çernobil"i olarak değerlendiren görüşler bulunmakla birlikte, Çin kesinlikle SSCB ile benzer bir duruma düşmek istemiyor. Diğer yandan Çin'in ABD ile mücadelesi de her anlamda SSCB'den farklılaşıyor. Tabii ki Çin'in mevcut durumda ulaştığı nüfuz alanları, kültürel ve ideolojik ihraç mekanizmaları SSCB'nin önünde ve SSCB'ye kıyasla çok çeşitli.

Çin, KYG'yle ABD'nin hilafına Ortadoğu, Akdeniz ve Avrupa'daki faaliyetleri ile iş birliği mekanizmaları kurarken, Batı merkezli sistemin kurumlarına alternatif olarak geliştirilen yeni kurumlarla askeri-teknolojik kapasitesini tahkim ediyor, 5G ve yeni internet altyapısı önerisiyle geniş bir coğrafyada ve farklılaşan alanlarda etkisini artırıyor. Bu bağlamda Çin, ABD ve Batı ile mücadelesini sınırlı ve ani tepkilerle değil, geniş bir coğrafyaya ve uzun vadeye dayanan yatay tırmandırma stratejisi ile sürdürüyor. Bu durum Çin'in geleneksel tahta oyunu "Go"nun dış politika araçlarına bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

"Go", Çin usulü savaş ve diplomasinin bir temsili oyunu olarak bilinir. Satrançla karşılaştırılması gerekirse "Go"da mutlak kayıp veya mutlak kazanç durumu bulunmuyor. Oyunda amaç, belirli alanları çevirmek ve yeni hatlar oluşturmak. Nihai olarak göreceli toplamda daha geniş alanları çeviren ve hatlar oluşturan taraf galip geliyor. Buna benzer olarak Çin'in mevcut uluslararası sistemde bazı alanları mücadeleyi ve söylemi tırmandırması ve bazı alanlarda geri planda durması, bununla birlikte mücadele alanlarını gündün güne çeşitlendirerek yeni hatlar oluşturması aslında Çin'in dünyayı büyük bir "Go" tahtası olarak algıladığının da bir yansımasıdır.

Sonuç olarak ABD ve Çin arasında süregelen güç geçişi tartışmasına da değinilmeli. Çatışma ve iş birliği arasında salınan iki kutuplu yeni bir uluslararası sistem tartışmaları devam ediyor, ancak bu geçiş mücadelesinin bir zaman ve kapasite meselesi olduğu vurgulanmalı. Hatırlanacak olursa, İngiltere'den ABD'ye doğru yaşanan bir önceki güç geçişi ve ABD'nin süper güç olması, ABD'nin ekonomik büyüklük olarak 1872'de İngiltere'yi geride bırakmasının ardından İkinci Dünya Savaşı sonrasında kadar neredeyse 70 yıl sürmüştü.

Bugün de Çin'in ekonomik olarak yüksek büyüme oranlarıyla ABD'ye yaklaşmış olması ve önümüzdeki süreçte geçeceği projeksiyonları hesaba katılırsa, Çin'in askeri alandan teknolojiye, yumuşak güç mücadelesinden ideolojik rekabete kadar birçok alanda ABD ile yarışını koronavirüs sonrası dönemde hızlandıracağı öngörülebilir. 📌